

Marek Rylewicz

Sądecka Biblioteka Publiczna

<https://orcid.org/0009-0008-0969-9934>

WIESŁAW WCZEŚNY (1942–2024)

BIBLIOTEKARZ I CYKLISTA

5 listopada 2024 roku na Cmentarzu Gołębowski w Nowym Sączu pożegnaliśmy zmarłego w wieku 81 lat Wiesława Wczesnego, bibliotekarza z zawodu i pasji, przewodnika górskiego, zapalonego turysty pieszego i rowerowego, wolontariusza wielu sądeckich akcji charytatywnych.

Wiesław Wcześny urodził się 9 listopada 1942 roku w Zawadzie koło Dębicy. Uczył się w I Liceum Ogólnokształcącym im. Jana Długosza w Nowym Sączu (matura 1961). Studiował w Instytucie Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Warszawskiego oraz w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Kielcach, gdzie uzyskał tytuł magistra bibliotekoznawstwa i informacji naukowej (1986).

Pracę zawodową rozpoczął 1 sierpnia 1961 roku w Wydziale Zdrowia Urzędu Powiatowego w Nowym Sączu jako pracownik administracji. W latach 1962–1964 odbywał służbę wojskową. Od 1 listopada 1964 roku swoje życie zawodowe związał z Miejską Biblioteką Publiczną im. Józefa Szujskiego w Nowym Sączu. Po reformie administracyjnej w 1975 roku pracował w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej im. Józefa Szujskiego w Nowym Sączu, przez szereg lat był kierownikiem Działu Udostępniania Zbiorów oraz Działu Zbiorów Specjalnych, a w latach 1976–1978 pełnił funkcję zastępcy dyrektora. W 1999 roku, po kolejnej zmianie administracyjnej, była to Sądecka Biblioteka Publiczna im. J. Szujskiego. Wiesław Wcześny był głównym specjalistą ds. zbiorów specjalnych sądeckiej biblioteki. Od początku lat 70. XX wieku zaczął wyodrębniać najstarszą część zachowanego księgozbioru, która stworzyła podwaliny późniejszego Działu Zbiorów Specjalnych (obecnie Zabytkowych), starając się uzupełniać go zakupami antykwarycznymi i aukcyjnymi oraz w mniejszym stopniu od prywatnych

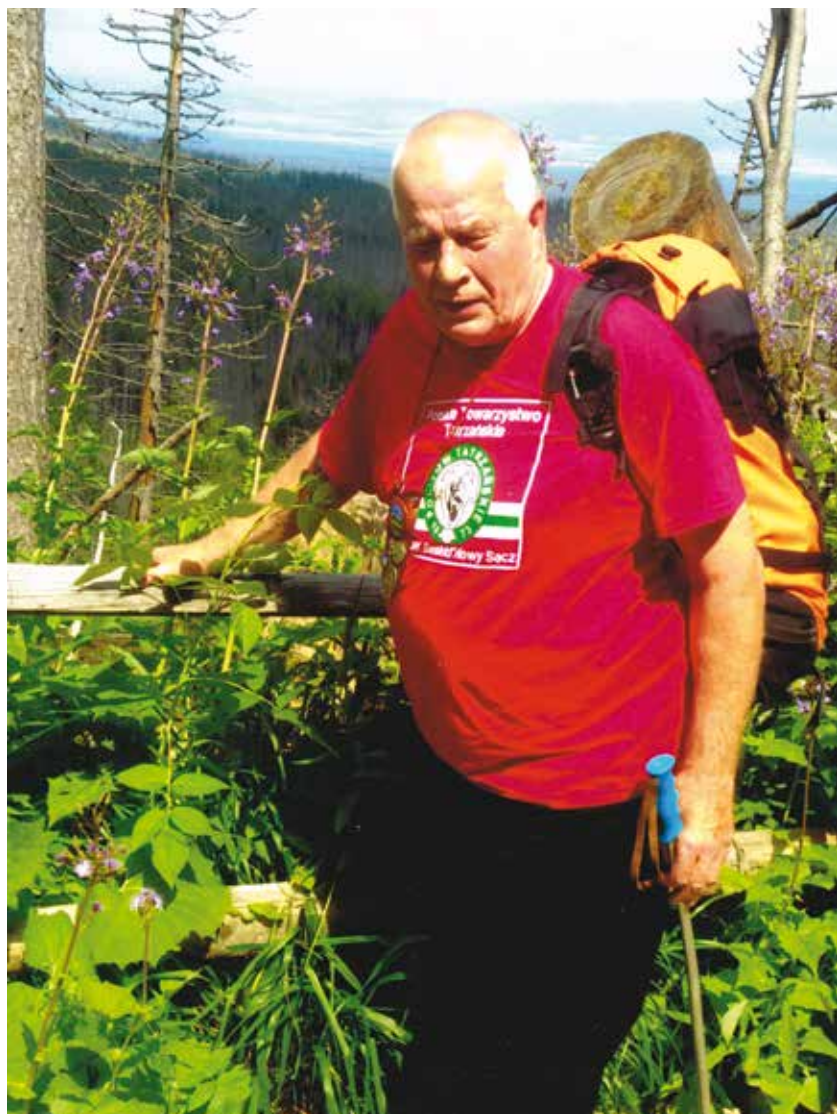
darczyńców. Będąc z zamiłowania bibliofilem, specjalizował się w gromadzeniu rzadkich XIX-wiecznych druków galicyjskich, ekslibrisów, a także pocztówek, fotografii, druków bibliofilskich oraz grafiki.

Jego praca magisterska: *Księgozbiór Józefa Szujskiego w zbiorach Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Józefa Szujskiego w Nowym Sączu* była ważnym przyczynkiem do szerszych opracowań dziejów sądeckiej kultury. Tematyka z tego zakresu była przedmiotem jego publikacji na łamach „Almanachu Sądeckiego” i „Rocznika Sądeckiego”. Był też autorem wystaw bibliotecznych, katalogów i opracowań dotyczących sądeckiej biblioteki. Opublikował następujące prace: *Działalność Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej na rzecz upowszechniania czytelnictwa w mieście*, Nowy Sącz 1978; *Katalog starych druków Sądeckiej Biblioteki Publicznej w Nowym Sączu. Polonica XVI–XVIII wieku*, Nowy Sącz 2001. Od roku 1965 był aktywnym członkiem Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, a w latach 1968–1989 sekretarzem i przewodniczącym zarządu Oddziału SBP w Nowym Sączu. W tym czasie szeroko spopularyzował działalność Stowarzyszenia i objął nim obszar całego województwa nowosądeckiego, dbając o integrację środowiska i prestiż zawodu bibliotekarskiego.

W latach 1976–2000 był przewodniczącym Międzyzakładowej Kasy Zapomogowo-Pożyczkowej pracowników kultury. Od 1991 roku przez 15 lat piastował funkcję przewodniczącego Sądeckiego Towarzystwa Miłośników Książki.

W 2009 roku, po 44 latach pracy w Bibliotece Publicznej im. Józefa Szujskiego, „najstarszy starszy kustosz” – jak sam o sobie mówił – przeszedł na emeryturę. Jednak wciąż sięgał po ciekawe wydania książek i kolekcjonował ekslibrisy.

Wiesław Wcześny był też zasłużonym działaczem sądeckiej turystyki: pilotem wycieczek, przewodnikiem górskim i terenowym z licencją Parków Narodowych: Pienińskiego, Bieszczadzkiego, Babogórskiego i Gorczańskiego. Jego wielką pasją był rower, z którym niemal się nie rozstawał. Uważał, że turystyka, a szczególnie turystyka rowerowa, to najpiękniejsza rzecz, jaka może człowieka spotkać. Od 1975 roku był przewodnikiem turystyki kolarskiej, a od 1978 roku przewodniczył Komisji Turystyki Kolarskiej/Rowerowej PTTK Oddział „Beskid” w Nowym Sączu. Organizował imprezy rowerowe, m.in. Rajd o Puchar Ziemi Sądeckiej, Rajd o Puchar Prezesa. Historię oddziału, a także swoją w nim działalność opisał w publikacji *50-lecie Komisji Turystyki Kolarskiej, Komisji Turystyki Rowerowej 1965–2015 r.* wydanej w Nowym Sączu w 2015 roku. Był też członkiem-założycielem Sądeckiego Towarzystwa Cyklistów (2003). W latach 1999–2016 działał w zarządzie Oddziału Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego „Beskid”, przez trzy kadencje (1999–2011) pełnił funkcję wiceprezesa zarządu. W zarządzie głównym Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego zasiadał w Sądzie Koleżeńskim. Poprowadził dla oddziału 110 wycieczek.

Fot. Archiwum rodzinne

Z jego inicjatywy PTT rozpoczęło w 2004 roku współpracę z Sądeckim Uniwersytetem Trzeciego Wieku. Zorganizował 117 wycieczek pieszych, pieszo-rowerowych i autokarowych dla słuchaczy SUTW i większość z nich poprowadził jako przewodnik. Opiekował się biblioteką górską sądeckiego PTT oraz koordynował udział przewodników w kweście „Ratujmy Sądeckie Nekropolie”.

Działal jako wolontariusz w wielu sądeckich akcjach charytatywnych, angażował się w niemal każdą akcję społeczną w Nowym Sączu. Niezapomniany św. Mikołaj, w którego postać zmieniał się w grudniu od 1990 roku obdarowując prezentami tysiące sądeckich dzieci. Wolontariusz WOŚP (2000–2015) i Stowarzyszenia Sursum Corda (od 1998). Współpracował z Katolickim Centrum Edukacji Młodzieży KANA, gdzie w latach 2012–2013 zorganizował 8 wycieczek autokarowych „Szlak Sanktuariów Sądeckizny”. Niestrudzony kolporter *Dobrego Tygodnika Sądeckiego* – jednoosobową pocztą rowerową dostarczył czytelnikom ponad 140 tys. egzemplarzy gazety.

Został odznaczony Brązowym (1978) i Srebrnym Krzyżem Zasługi (1987), Tarczą Herbową Miasta Nowego Sącza (1976), medalem „Za Zasługi dla Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich” (1987) oraz Zasłużony Działacz Kultury (1980). Za działalność turystyczną i społeczną uhonorowany odznakami: Za Zasługi dla Turystyki, Zasłużony Działacz Turystyki, Złotą Odznaką PTT z Kosówką, Dyplomem Marszałka Województwa Małopolskiego, Złotym Jabłkiem Sądeckim oraz wyróżniony przez Nowosądecką Izbę Turystyczną. W 2014 roku sądecka Kapituła Ziarnka Gorczycy uhonorowała go za aktywny i zawsze życzliwy udział w akcjach promujących dobroczynność oraz za wyobrażnię miłosierdzia. W 2020 roku został uhonorowany przez Zarząd Województwa Małopolskiego medalem Polonia Minor za działalność na niwie turystyki i wieloletnią pracę na rzecz PTT.

Wiesław Wcześny zmarł 31 października 2024 roku. Był oddanym całym sercem pracy bibliotekarzem oraz życzliwym i pomocnym człowiekiem, takim pozostanie w pamięci nas wszystkich – bibliotekarzy oraz czytelników.